

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ Ο.Ε.Φ.Ε. 2003

ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α. ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ:

ΑΝ. Αλλά ο τύραννος, εκτός από τα πολλά άλλα πλεονεκτήματα που έχει, μπορεί ακόμα και να κάνει και να λέει ό,τι θέλει.

ΚΡ. Εσύ μόνη από όλους αυτούς εδώ τους Θηβαίους το βλέπεις αυτό.

ΑΝ. Το βλέπουν κι αυτοί, εξαιτίας σου όμως κλείνουν το στόμα.

ΚΡ. Εσύ δεν ντρέπεσαι που σκέφτεσαι διαφορετικά από αυτούς εδώ;

ΑΝ. Όχι, γιατί δεν είναι καθόλου ντροπή να τιμά κάποιος τους αδελφούς του.

ΚΡ. Δεν ήταν, λοιπόν, αδελφός σου από το ίδιο αίμα και εκείνος που πέθανε [πολεμώντας] απέναντι ακριβώς;

ΑΝ. Αδελφός μου από το ίδιο αίμα [ήταν] και από μια μητέρα και τον ίδιο πατέρα.

ΚΡ. Πώς, λοιπόν, τότε προσφέρεις τιμές που είναι ασέβεια για εκείνον;

ΑΝ. Δε θα συμφωνήσει μ' αυτά ο νεκρός.

Β 1. Η παρατήρηση του Lesky υπογραμμίζει την αξία της φράσης αυτής του έργου για την εξέλιξη της έννοιας του ανθρωπισμού στην αρχαία σκέψη. Η φιλότιτα, που σύμφωνα με την ομηρική αντίληψη επικεντρώνεται αποκλειστικά στους οικείους και τα αγαπημένα πρόσωπα, δε θα πρέπει να περιορίζεται, αλλά να επεκτείνεται σε όλον τον κόσμο. Η επιγραμματική φράση αυτή προσιδιάζει στη σωκρατική φιλοσοφία [δε θα πρέπει ποτέ να βλάπτουμε ή να ανταποδίδουμε την αδικία] και στην αγάπη της χριστιανικής θρησκείας [«ἀγαπάτε τους ἐχθρούς ἡμῶν»]. Ο Bruno Snell στην «Ανακάλυψη του πνεύματος» διαπιστώνει ότι αυτή η φράση «προετοιμάζει το έδαφος για τις αντιλήψεις του 4^{ου} αιώνα».

Επομένως, για μια ολοκληρωμένη απάντηση στο ερώτημα, οι μαθητές πρέπει να αναφέρουν:

- τις θέσεις που υπερασπίζεται η Αντιγόνη στα σημεία του διαλόγου όπου ο Κρέοντας προσπαθεί να διαφοροποιήσει τους δύο αδελφούς και να αξιολογήσει τις πράξεις τους με διαφορετικό τρόπο. Η Αντιγόνη επιμένει στην ταύτιση των δύο αδελφών και στηρίζεται στους δεσμούς αίματος.
- ότι η Αντιγόνη κινείται από αδελφική αγάπη, στην οποία δίνει ευρύτερες διαστάσεις, και αντιπαρατάσσει στην εμπάθεια του Κρέοντα την αγάπη που δεν κάνει διακρίσεις
- ότι η ηθική αρχή που προβάλλει ενισχύει τη συναίσθηση του χρέους προς τον αδελφό της. Η αγέρωχη και σκληρή στάση της συμπληρώνεται από μια τρυφερή και γεμάτη ευγένεια καρδιά, που διαπνέεται από αληθινά συναισθήματα αφοσίωσης και ανιδιοτελούς αγάπης.

B 2. Οι μαθητές οφείλουν:

- να επισημάνουν ότι ο Κρέοντας αφηγά τους νόμους των θεών και αδιαφορεί για τον κόσμο των νεκρών.
- να δώσουν έμφαση στους στίχους:
 - 514,516,518, 520 (ο Κρέοντας θεωρώντας τον Πολυνείκη εχθρό της πατρίδας του στερεί την ταφή πιστεύοντας ότι έτσι αποδίδει δικαιοσύνη και κάνει το καθήκον του ως άρχοντας απέναντι στην πόλη)
 - 522 (ο Κρέοντας δείχνει εμπάθεια και εκδικητική διάθεση μετά θάνατον στον Πολυνείκη και προσπερνά την επισήμανση της Αντιγόνης ότι σύμφωνα με τους θεϊκούς νόμους δεν υπάρχει διάκριση φίλων και εχθρών στον Άδη)
 - 524-525 (προσβάλλει τους νεκρούς του κάτω κόσμου δείχνοντας ασέβεια)

B 3. Οι μαθητές οφείλουν :

- να επισημάνουν ότι στους στίχους 506-507 ότι η Αντιγόνη χαρακτηρίζει την άσκηση της εξουσίας από τον Κρέοντα ως απολυταρχική, τυραννική και αυθαίρετη.
- να επισημάνουν ότι ο χορός στους στίχους 872-875, παρόλο που δέχεται ως ευσεβή την πράξη της Αντιγόνης, «πιστεύει ότι είναι ένοχη, γιατί αυθαίρετα παρέβη τη διαταγή του Κρέοντα». Ο χορός, επομένως, «εκφράζει τη νομιμοφροσύνη του στην εξουσία του Κρέοντα» και δικαιώνει τις πολιτικές επιλογές και τον τρόπο άσκησης της εξουσίας του.

B 4. Πρόκειται για ερώτηση εισαγωγής. Η απάντηση βρίσκεται στο σχολικό βιβλίο: «ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΙ ΑΝΤΙΓΟΝΗ-ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ», στην ενότητα VII «Οι τρεις μεγάλοι τραγικοί» σελ. 28 από το σημείο: «Σ' όλα τα σωζόμενα έργα του Σοφοκλή...υπερισχύουν σε όλα».

B 5. επόπτης> ἐπι + ὄψομαι > ὄραω -ῶ = ὄρας, ὄρωσι
πανωλεθρία > ὄλλυμι = ὄλετο
λαχνός > λαγγάνω = λαχεῖν
εἶδηση > οἶδα = οἶδεν
ευζωία > εὖ + ζήω -ῶ = ζῶντος

B6α. αἰσχρὸν: ἡ αἰσχρά πατρὸς: ὁ πάτερ χάριν: τὰς χάριτας
δυσσεβεί: τοῖς δυσσεβέσι(ν) τήνδε: αἶδε

B6β. δρᾶν: δρᾶς βούλεται: βούλει / βούλη λαχεῖν: λαγγάνεις φίλει: φιλεῖς
ἄρξει: ἄρχεις

B7. δρᾶν: τελικό απαρέμφατο, υποκείμενο του απρόσωπου ρ. ἔξεστιν
χάριν: αντικείμενο στο ρ. τιμᾶς
λαχεῖν: απαρέμφατο του αποτελέσματος από το εννοούμενο ρ. ἐστὶν
τίς: υποκείμενο στο ρ. οἶδεν
ζῶντος: επιρρηματική χρονική μετοχή, γενική απόλυτη, με υποκείμενο το "ἐμοῦ".